

โรงเรียนนายเรือกับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง : เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา (ตอนที่ ๑)

น.อ.หญิง ดร. ประอร สุทธรวีภาต
หัวหน้ากองสถิติและวิจัย โรงเรียนนายเรือและ
ผู้ประเมินภายนอกของ สมศ.

บทนำ

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะมีขึ้นในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๕๓ ภายหลังจากที่ได้จบสิ้นการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกไปแล้ว (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) โดยการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองนี้มีหลายสิ่งหลายอย่าง ที่เปลี่ยนแปลง / เพิ่มเติมไปจากเดิม ซึ่งโรงเรียนนายเรือและผู้เกี่ยวข้องควรทราบและเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.ต่อไปในอีก ๒ – ๓ ปีข้างหน้า และโดยที่ผู้เขียนได้ผ่านการอบรม ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษารอบสองจาก สมศ.แล้ว จึงเห็นควรนำข้อมูลมาถ่ายทอด

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง แตกต่างจากการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกหรือไม่อย่างไร ?

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองมีหลายประเด็นที่ยังคงเหมือนเดิม และหลายประเด็นที่แตกต่างไปจากการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก (รายละเอียดตามตารางที่ ๑) ที่สำคัญได้แก่

๑. การประเมินรอบสอง มุ่งประเมินคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวมและ (เพิ่ม) ของกลุ่มสาขาวิชา

๒. การประเมินรอบสอง เปลี่ยนมาตรฐานคุณภาพ สมศ.จากเดิม ๘ มาตรฐาน ๒๘ ตัวบ่งชี้ใช้เหมือนกันทุกสถาบัน เป็น ๗ มาตรฐาน ๔๘ ตัวบ่งชี้ โดยแยกเป็นตัวบ่งชี้รวม ๓๙ ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้เฉพาะ ๙ ตัวบ่งชี้ ซึ่งนำหน้ากรอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ผันแปรตามกลุ่มสถาบันรวมทั้งมีตัวบ่งชี้เฉพาะตามจุดเน้นของกลุ่มสถาบันด้วย

๓. การประเมินรอบสอง มีวัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถาบัน โดยกำหนดให้มีการอิงมาตรฐานขั้นต่ำ การอิงพัฒนาการ และผลสัมฤทธิ์ตามแผนของสถาบัน

๔. การประเมินรอบสอง มีการกำหนดเกณฑ์การรับรองมาตรฐานคุณภาพทั้งระดับกลุ่มสาขาและระดับสถาบันโดยรวม

๕. การประเมินรอบสอง ยังคงยึดคุณภาพและความเป็นกลางในการประเมินคุณภาพ เช่นเดียวกับการประเมินรอบแรก อีกทั้งยังยึดมั่นในรูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน และการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในระบบ Peer Review ซึ่งเป็นการประเมิน โดยผู้รู้ที่มีความเป็นกลางเพื่อก่อให้เกิดสถาบันอุดมศึกษาที่มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง (เพิ่ม) ตามอัตลักษณ์และมาตรฐานสากล

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.๒๕๔๔ – ๒๕๔๘) กับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ.๒๕๔๙ – ๒๕๕๓) *

ประเด็นเปรียบเทียบ	การประเมินรอบแรก	การประเมินรอบสอง
๑. สิ่งที่มุ่งประเมิน	คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวม	คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวมและของกลุ่มสาขาวิชา
๒. มาตรฐานคุณภาพ สมศ.	๘ มาตรฐาน ๒๘ ตัวบ่งชี้ใช้เหมือนกันทุกสถาบัน	๗ มาตรฐาน ๔๘ ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ร่วม ๓๙ ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้เฉพาะ ๙ ตัวบ่งชี้ นำหนักกรอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ผันแปรตามกลุ่มสถาบัน รวมทั้งมีตัวบ่งชี้เฉพาะตามจุดเน้นของกลุ่มสถาบันด้วย
๓. ประสงค์อะไร	ประเมินเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้สารสนเทศเพิ่มเติมในการประเมินตนเองและก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอย่างต่อเนื่อง	ประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถาบันและหวังว่าจะกระตุ้นให้สถาบันพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างก้าวกระโดดและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง กำหนดทั้งการอิงมาตรฐานขั้นต่ำ การอิงพัฒนาการ และผลสัมฤทธิ์ตามแผนของสถาบัน
๔. เกณฑ์การรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ.	ไม่ได้กำหนด	กำหนดทั้งระดับกลุ่มสาขาและระดับสถาบันโดยรวม
๕. นิยมอะไร	คุณภาพและความเป็นกลาง	คุณภาพและความเป็นกลาง
๖. มั่นใจอะไร	กัลยาณมิตรประเมิน และการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในระบบ Peer Review	กัลยาณมิตรประเมินและการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในระบบ Peer Review ซึ่งเป็นการประเมินโดยผู้รู้ที่มีความเป็นกลาง
๗. ต้องการอะไร	สถาบันใช้ผลประเมินในการวางแผนพัฒนาโดยปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนปฏิรูปการบริหารให้ได้มาตรฐาน	สถาบันใช้ผลประเมินในการวางแผนพัฒนาโดยปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนปฏิรูปการบริหารให้ได้มาตรฐาน
๘. มีอะไรเป็นที่สุด	สถาบันอุดมศึกษาที่มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตามเอกลักษณ์	สถาบันอุดมศึกษาที่มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตามอัตลักษณ์และมาตรฐานสากล

* ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ผู้อำนวยการ สมศ.

โรงเรียนนายเรือ จัดอยู่ในกลุ่มสถาบันใด ?

นิยามสถาบันอุดมศึกษาและกลุ่มสถาบันตลอดจนการแบ่งกลุ่มสาขาวิชาของ สมศ. เพื่อการประเมินรอบสองนั้นเป็นอย่างไร

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หรือ หน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา และ/หรือระดับ ปริญญา ในที่นี้ได้แก่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันเฉพาะทางสังกัดกระทรวงอื่นๆ

จากความหมายนี้ โรงเรียนนายเรือ คือ สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง สังกัดกองทัพเรือ กระทรวงกลาโหม

นิยามของกลุ่มสถาบัน

สมศ.ได้จัดแบ่งสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น ๔ กลุ่ม โดยให้นิยามแต่ละกลุ่มสถาบันไว้ดังนี้

๑. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นด้านการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา และวิจัยสร้างความรู้ใหม่เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกภารกิจ และ เผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ใช้ทั้งระดับชาติและนานาชาติ โดยมุ่งสู่ความทันสมัย และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

๒. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ได้ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาโดยการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชาและเน้นการพัฒนาสังคม โดยการประยุกต์ความรู้เพื่อบริการวิชาการ/วิชาชีพแก่สังคม

๓. กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสถาบันที่ได้ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชา โดยการประยุกต์ความรู้ เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะ และวัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

๔. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่มสถาบันที่เน้นการสอนในระดับปริญญาตรี ประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตและพัฒนาคนในด้านวิชาการ และวิชาชีพต่าง ๆ

จากนิยามกลุ่มสถาบันของ สมศ. จะเห็นว่าโรงเรียนนายเรือซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของกองทัพเรือ นั้น จัดอยู่ในกลุ่มที่ ๔ คือ กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตและพัฒนาคนในด้านวิชาการและวิชาชีพทหารเรือ

กลุ่มสาขาวิชา สมศ.ใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มตามแบบของระบบการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามี ๑๐ กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่

๑. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ เภสัชศาสตร์ สหเวชศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การกีฬา พลศึกษาและสุขศึกษา

๒. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ และชีวภาพ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและเทคโนโลยีสารสนเทศ

๓. กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

๔. กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

๕. กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร วนศาสตร์ และเทคโนโลยีการเกษตร

๖. กลุ่มสาขาวิชาบริหาร พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การจัดการ การท่องเที่ยว และ เศรษฐศาสตร์

๖.๑ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ การบัญชี และเศรษฐศาสตร์

๖.๒ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม

๗. กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

๘. กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ ได้แก่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ วิจิตรศิลป์ มัณฑนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

๙. กลุ่มสาขาวิชามนุษย์และสังคมศาสตร์ เช่น คณะนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เป็นต้น

๑๐. กลุ่มสาขาวิชาสหวิทยาการ

๑๐.๑ สาขาวิชาที่มีหลักสูตรแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary)

๑๐.๒ สาขาวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจาก ๙ กลุ่มสาขาวิชาข้างต้น

หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรือ พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ส่วนวิทยาการอุดมศึกษา ส่วนวิชาชีพทหารเรือ และส่วนการอบรมคุณลักษณะผู้นำ และคุณธรรมของนายทหาร โดยในส่วนวิทยาการอุดมศึกษานั้น ปีการศึกษา ๒๕๔๙ เปิดสอนใน ๔ สาขาวิชา ได้แก่

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกลเรือ สาขาวิชาวิศวกรรมอุทกศาสตร์ และ สาขาวิชาบริหารศาสตร์

เมื่อพิจารณาการแบ่งกลุ่มสาขาวิชาทั้ง ๑๐ กลุ่มสาขาดังกล่าวจะเห็นว่าโรงเรียนนายเรือ มีสาขาวิชาที่ต้องได้รับการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพจาก สมศ. ในกลุ่มที่ ๓ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่มที่ ๖ สาขาวิชาบริหาร และกลุ่มที่ ๑๐ สาขาอื่น ๆ นอกเหนือจาก ๙ กลุ่มสาขาวิชาคือ วิชาชีพทหารเรือ

บททวน : นิยามการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งกระทำโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. เพื่อมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้องให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ควรยึดหลักตามพันธกิจของอุดมศึกษา ๔ ประการ อันได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม รวมทั้งจะต้องมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งบทบาทในการกำหนดมาตรฐานอุดมศึกษานี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานคุณภาพของ สมศ. ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนายเรือ

การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. จะใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่กำหนดในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนนายเรือ รวมทั้งการตรวจเยี่ยมโรงเรียนนายเรือ ซึ่งในการประเมินจะต้องคำนึงถึงปรัชญา ภารกิจ และลักษณะการเรียนการสอนของโรงเรียนนายเรือ โดยโรงเรียนนายเรือจะต้องมีการจัดทำรายงานประจำปี เตรียมเอกสาร ข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลตามตัวบ่งชี้เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจาก สมศ.

มาตรฐานคุณภาพของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสองที่
โรงเรียนนายเรือควรถวายและเตรียมการได้แก่

๑. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต
๒. มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์
๓. มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ
๔. มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
๕. มาตรฐานด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร
๖. มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
๗. มาตรฐานด้านการประกันคุณภาพ

รายละเอียดของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินในแต่ละมาตรฐาน และเกณฑ์รับรองมาตรฐาน
คุณภาพของ สมศ. ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และขยายความต่อไปในฉบับหน้า
